

*HISTORIA DEL DERECHO Y DE LAS INSTITUCIONES:
UN ENSAYO CONCEPTUAL Y DE FUNDAMENTACIÓN CIENTÍFICA
A LA LUZ DE LA DOCTRINA HISPÁNICA Y DEL DERECHO
ESPAÑOL Y COMPARADO FRANCÉS, ALEMÁN Y SUIZO,
DE MARÍA ENCARNACIÓN GÓMEZ ROJO¹*

La doctora Gómez Rojo ens presenta aquest assaig, que ella titula de conceptual i de fonamentació científica, de la història del dret i de les institucions com a tal disciplina acadèmica, en una línia d'investigació encetada pel seu mestre, el doctor Manuel Peláez de la Universitat de Màlaga.

D'aquesta manera l'autora cerca els orígens i l'evolució de la disciplina en la seva triple vessant científica històrica, jurídica i autònoma. Així en cerca el naixement a Alemanya a començament del segle XIX a través de la cèlebre polèmica entre Savigny i Thibaut sobre la codificació del dret. A partir d'aquest conflicte i dels treballs que aquells autors publicaren, es va plantejar la necessitat d'estudiar i comentar el dret civil enmig d'un debat que va dur a terme en aquell país l'anomenada Escola Històrica del Dret.

Aleshores és quan sorgeix a Alemanya la història de la ciència del dret com a ciència, però es produeix ben aviat una escissió entre els seguidors de Savigny quant a la determinació de l'objecte de la metodologia històrica: per als uns l'essència de la cultura alemanya es troba en el dret romà i per als altres la investigació en el camp del dret s'havia d'orientar cap al dret consuetudinari germànic. A Espanya, aquesta polèmica influeix Eduardo de Hinojosa, de manera que la

1. *Estudios y Ensayos* (Universidad de Málaga), vol. 84 (2003), 243 p.

història del dret acaba ubicada dins el camp de les ciències històriques fins que, a mitjan segle XX, Alfonso García-Gallo en promou la inclusió en l'àmbit de la ciència jurídica.

L'autora segueix tractant entorn de l'objecte de la disciplina i conclou que consisteix en l'estudi del dret que fou, de la seva formulació materialitzada en les fonts de creació i en l'aplicació funcional de les institucions jurídiques, i el distingeix del dret actual i d'altres disciplines com és la filosofia del dret. En cada cas caldrà fixar, evidentment, els límits espacials i temporals en els quals s'emmarcarà l'estudi de la disciplina.

La doctora Gómez s'ocupa igualment de manera brillant de la metodologia en l'estudi del dret històric, tot recordant els plantejaments de Savigny expressats entorn del principi de l'estreta vinculació entre el poble i el seu dret. En aquest sentit s'insisteix en la necessitat d'utilitzar degudament les fonts històriques, respectant uns criteris cronològics i tècnics ben definits que permetin la reconstrucció historicojurídica que en darrer terme es persegueix, i finalment, situant les fonts analitzades en el context socioeconòmic i demogràfic corresponent.

En un quart apartat, la nostra autora tracta de la significació de l'ensenyament iushistòric en els plans d'estudis universitaris espanyols, francesos, alemanys i suïssos. Així es destaca el fet indiscutible de la importància que sempre s'ha atribuït, a Espanya, a l'ensenyança de la història en els estudis jurídics fins a la situació actual, que varia segons els plans de cada universitat, tot tenint en compte els crèdits mínims que s'exigeixen en comú per a tot l'Estat. Una situació que contrasta amb la importància que s'atribueix a la història del dret en altres universitats europees, sobretot les alemanyes i suïsses.

Un altre apartat del llibre es refereix a la funció de la disciplina en la formació integral del jurista, tot destacant el caràcter fonamental que tenia en temps passats juntament amb altres disciplines com el dret romà, mentre que actualment ha passat malauradament a un segon nivell malgrat la seva evident transcendència en la formació cultural del jurista.

I finalment la doctora Gómez esbossa unes línies sobre quin és per a ella el futur de la universitat a Espanya sota la influència evident de la nova normativa i les directrius europees vigents i en el seu marc, a partir de la declaració conjunta dels ministres d'ensenyament, datada a Bolònia el 19 de juny de 1999. Es fa un repàs a la normativa estatal i autonòmica sorgida arran d'aquella declaració relativa a l'accés a la universitat, a la provisió del professorat, a la contractació de personal, etc., i es relacionen els objectius fixats per la normativa legal que ha de perseguir la universitat: bàsicament millorar la qualitat de l'ensenyança, aconseguir una gestió més eficaç, assolir l'autonomia universitària i millorar els processos de selecció i de mobilitat del professorat.

Un treball, doncs, útil, de síntesi potser necessari per a resituar de manera succinta la disciplina de la història del dret en el seu context com a tal ciència, i a la vegada per a reivindicar-ne la importància en la formació integral del jurista, al marge d'altres consideracions pròpies i generals de la disciplina, que la societat actual no pot ignorar. Un assaig, finalment, també d'utilitat per a conèixer la situació actual de la universitat a l'Estat espanyol.

Josep Serrano Daura
Universitat Internacional de Catalunya